

FRÉDÉRIC JOLIOT-CURIE

1900. március 19-én született Frédéric Joliot-Curie, Nobel-díjas francia kémikus és atomfizikus.

Frédéric Joliot-Curie Jean Frédéric Joliot néven Párizsban látta meg a napvilágot. Öt nagyobb testvére volt, apja textilnagykereskedőként, anyja III. Napóleon konyhafőnökeként is dolgozott. Fiatalként nem nagyon érdekelték a természettudományok, sokkal inkább Jules Verne könyvei és a foci. Ez lassan megváltozott, és a Fizikai és Kémiai Főiskolán már évfolyamelsőként szerezte meg a műszaki diplomáját.

1925-ben a Joliot család barátja, a korszak egyik nagy fizikusa, Paul Langevin ajánlásával bekerült Marie Curie Radiológia Intézetébe. Itt együtt dolgozhatott a Nobel-díjas Curie házaspár egyik lányával, Iréne Curievel, akivel egymásba szerettek, majd össze is házasodtak 1926-ban. Nevüket Curie-Joliotra változtatták, hogy gyermekeik továbbvihessék majd a tudományos világban már akkor is jól csengő Curie nevet. (Végül ezen cselekedetük nem volt hiábavaló, mindkét gyermekük tudós lett).

Tudományos sikereket főleg a feleségével ért el, ő maga a radioaktivitást kémiai, míg felesége fizikai szempontból tanulmányozta. Felfedezték, hogy radioaktív elemeket mesterségesen is elő lehet állítani, ezért meg is kapták közösen a kémiai Nobel-díjat 1935-ben. Felismerték, hogy az ilyen instabil elemek segítségével akár élettani folyamatokat is tudnának vizsgálni, illetve megfigyelték a neutron, és a pozitív töltésű proton keletkezését. A radioaktivitás tanulmányozása során szerzett információik és kutatásaik megalapozták a későbbi radiokémiai felfedezéseket (pl. urán hasadása).

Kutatásaik során a Curie házaspár szokásait követve ők is minden újabb felfedezést és eredményt publikáltak és nyilvánosságra hoztak, egészen addig, míg a második világháború alatt ez nem tűnt túl veszélyesnek az emberiségre nézve. Így történhetett, hogy az atomreaktorok elvének leírását 1939. október 30-án zárt borítékban helyezték letétbe az Académie des Sciences-nál. 1949-ig nem is derült ki a boríték tartalma.

Frédéric és családja a megszállás alatt sem tétlenkedett; Franciaországban maradtak, megakadályozták, hogy a németek a laboratóriumban elért eredményeket megszerezzék és felhasználják, illetve hogy elszállítsák az eszközöket Németországba. A tudományos munkával sem hagytak fel, de ebben az időszakban főleg biológiával foglalkoztak.

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

A háború után megépítették az elrejtett tervekben felvázolt atomerőművet; Iréne a nyersanyagellátás megvalósíthatóságára koncentrált, az uránérclelőhelyek megtalálása és a beszerzés volt a fő feladata, Frederic vezetése alatt pedig üzembe helyezték az első francia atomerőművet.

1950-ben – látszólag magyarázat nélkül – megfosztották mindkettejüket magas beosztásaiktól, és ezután már csak oktatással, kutatással és különböző békemozgalmakkal foglalkoztak.

Iréne 1956-ban – anyjához hasonlóan – leukémiában halt meg. Mivel ekkor Frédéric is betegségekkel küzdött, felesége félbehagyott munkáira fordította minden energiáját. Halála előtt befejezte az Orsay-ba tervezett hatalmas nukleáris fizikai központ létrehozását, és még a munka kezdetét is láthatta mielőtt 1958. augusztus 14-én meghalt. Frédéric Joliot-Curie és felesége történetét 2009-ben *Kilépni az árnyékból- Iréne és Frédéric Joliot-Curie története* címmel film formájában is megörökítették.

Források:

<http://tudosnaptar.kfki.hu/c/u/curiei/curiei.html>

<http://www.mtva.hu/hu/sajto-es-fotoarchivum/5605-frederic-joliot-curie-nobel-dijas-francia-atomfizikus-55-eve-halt-meg>

<http://port.hu/adatlap/film/tv/elolepni-az-arnyekbol-irene-es-frederic-joliot-curie-tortenete-out-of-the-shadows-the-story-of-irene-joliot-curie-and-frederic-joliot-curie/movie-120734>

https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/chemistry/laureates/1935/joliot-fred-bio.html